

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Το παρόν σχέδιο νομοθετικής πρότασης της κοινωνίας των πολιτών στοχεύει στην ενίσχυση και επέκταση των προβλέψεων της κείμενης νομοθεσίας για τη συμμετοχή του κοινού σε όλο το φάσμα της παραγωγής και εφαρμογής των διοικητικών πράξεων, νομοθετικών ρυθμίσεων και δημόσιων πολιτικών που αφορούν το περιβάλλον στην Ελλάδα.

Το ουσιαστικό δικαίωμα σε ένα υγιές, καθαρό και βιώσιμο περιβάλλον διασφαλίζεται μέσα από την αποτελεσματική άσκηση των διαδικαστικών δικαιωμάτων που προβλέπονται σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Πρόκειται, ειδικότερα, για το δικαίωμα πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία, συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον και προσφυγής στη δικαιοσύνη για το περιβάλλον. Όλα τα παραπάνω συνθέτουν την έννοια των περιβαλλοντικών δικαιωμάτων. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών προϋποθέτει αναγκαστικά τη θέσπιση και εφαρμογή ενός πλαισίου για την ουσιαστική προστασία των ατόμων που επιλέγουν να τα ασκήσουν.

Πλήθος διατάξεων του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού δικαίου προβλέπουν τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον. Ωστόσο, το πλαίσιο αυτό στην Ελλάδα είναι διάσπαρτο, κατά περιπτώσεις ανεπαρκές, ή εφαρμόζεται ελλιπώς στην πράξη. Η παρούσα πρωτοβουλία στοχεύει στην ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, ενισχύοντας ιδίως το ρόλο της τοπικής κοινωνίας. Έχει τη μορφή σχεδίου νομοθετικής πρότασης που συμπληρώνει την κείμενη νομοθεσία, περιγράφοντας τις ελάχιστες απαιτήσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στα περιβαλλοντικά θέματα, εμβαθύνοντας και επεκτείνοντας τη σε κανονιστικές πράξεις και πράξεις γενικής εφαρμογής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα περισσότερες θεματικές της περιβαλλοντικής προστασίας.

Το παρόν σχέδιο νομοθετικής πρότασης δομείται σε τρία μέρη, και συμπληρώνεται από τα σχετικά Παραρτήματα Α έως Η. Κάθε κεφάλαιο συνοδεύεται από μία εισαγωγική παράγραφο στην οποία περιγράφεται συνοπτικά το περιεχόμενό του.

Στο **Μέρος Α “Γενικές διατάξεις” (Κεφάλαια Α έως Γ, άρθρα 1-8)** προβλέπονται ο σκοπός και το αντικείμενο, οι ειδικότεροι στόχοι, οι ορισμοί, το πεδίο εφαρμογής και οι ερμηνευτικές μέθοδοι για την εφαρμογή του παρόντος σχεδίου. Επίσης, παρέχονται διασφαλίσεις για την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής των πολιτών (δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη, κάλυψη του κόστους των διαδικασιών για τη δημόσια συμμετοχή και προστασία των προσώπων από διώξεις κατά της δημόσιας συμμετοχής), και οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της ψηφιακής προσβασιμότητας. Ειδικότερα, για τις διαδικασίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος, προβλέπεται η δημιουργία ενιαίου δικτυακού τόπου με ειδικές εφαρμογές από την αρχή που είναι αρμόδια για τη διαβούλευση (η “Αρχή Διαβούλευσης” ορίζεται ειδικώς), ο οποίος διαλειτουργεί με άλλες σχετικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες και εφαρμογές του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Στις πλατφόρμες και εφαρμογές αυτές περιλαμβάνονται κατ’ ελάχιστον όσες αναφέρονται στο Παράρτημα Α. Η δημιουργία του ενιαίου δικτυακού τόπου αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας κατά τη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον.

Η έννοια της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον περιλαμβάνει ειδικότερα τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης (δημόσια συμμετοχή εν στενή έννοια) και άλλους τρόπους συμμετοχής (δημόσια συμμετοχή εν ευρεία έννοια). Τη διάκριση αυτή ακολουθούν και τα δύο ειδικά μέρη του παρόντος σχεδίου.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίρος:

Το **Μέρος Β** με τίτλο “**Συμμετοχή του κοινού μέσω δημόσιας διαβούλευσης**” αποτελείται από πέντε κεφάλαια (**Κεφάλαια Α έως Ε, άρθρα 8-24**) και διακρίνει μεταξύ, αφενός των διαφορετικών διαδικασιών δημόσιων διαβουλεύσεων που προβλέπονται ήδη στην κείμενη νομοθεσία (δημόσια διαβούλευση για έργα και δραστηριότητες, για σχέδια και προγράμματα και κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία), και αφετέρου της επέκτασης της δημόσιας διαβούλευσης για πρόσθετες διοικητικές πράξεις και πληροφορίες.

Για όλες τις ως άνω διαδικασίες, προβλέπεται η έγκαιρη και προσωποποιημένη ενημέρωση του ενδιαφερόμενου κοινού για επικείμενες δημόσιες διαβουλεύσεις μέσω ειδικών εφαρμογών και κατόπιν αυθεντικοποίησης των χρηστών. Ρυθμίζεται, επίσης, το ζήτημα του χρόνου (διάρκειας) των δημόσιων διαβουλεύσεων, παρέχοντας κατευθύνσεις προς την Αρχή Διαβούλευσης και προβλέποντας κριτήρια σχετικά με τη χορήγηση παράτασης, αλλά και τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες αυτή καθίσταται υποχρεωτική. Σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής των δημόσιων διαβουλεύσεων, ως βασικός τρόπος ορίζεται η ανάρτηση σχολίων σε ειδικές εφαρμογές του δικτυακού τόπου. Επιπλέον αυτού, προβλέπονται πρόσθετοι τρόποι διεξαγωγής της δημόσιας διαβούλευσης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δημόσιας ακρόασης και τηλεδιάσκεψης. Ορίζεται, επίσης, ειδικώς με ποιον τρόπο θα τεκμηριώνεται πώς αξιοποιήθηκαν τα σχόλια που υποβλήθηκαν στη δημόσια διαβούλευση από την αρμόδια αρχή κατά τη λήψη της τελικής απόφασης. Διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης διεξαγωγής δημόσιας διαβούλευσης για νομοσχέδια που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, περιλαμβάνοντας, επίσης, τις Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, τις τροπολογίες (υπό προϋποθέσεις), τις προτάσεις νόμων και τις προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Τέλος, διευρύνεται το δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη για πράξεις ή παραλείψεις που αντιβαίνουν στις προβλέψεις του παρόντος. Εισάγεται, επίσης, μία καινοτομία στο εθνικό δίκαιο, η οποία προβλέπεται σε ενωσιακό επίπεδο (διερευνητική διαβούλευση). Οι ως άνω προβλέψεις του Μέρους Β εξειδικεύονται στα Παραρτήματα Β έως ΣΤ.

Το **Μέρος Γ** με τίτλο “**Συμμετοχή του κοινού μέσω άλλων τρόπων**” αποτελείται από τρία κεφάλαια (**Κεφάλαια Α έως Γ, άρθρα 25-33**), και αφενός εισάγει μία καινοτομία στο εθνικό δίκαιο, η οποία προβλέπεται σε ενωσιακό επίπεδο (πρωτοβουλία πολιτών), αφετέρου συμπληρώνει την κείμενη νομοθεσία σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών, και ιδίως της τοπικής κοινωνίας, τόσο κατά το στάδιο λήψης αποφάσεων όσο και κατά την εφαρμογή τους (τοπικά δημοψηφίσματα και αίτημα περιβαλλοντικού ελέγχου). Οι προβλέψεις του Μέρους Γ εξειδικεύονται στα Παραρτήματα Ζ και Η.

Τυχόν άλλες σχετικές ειδικότερες προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν ορίζεται άλλως στο παρόν σχέδιο.

Η παρούσα πρόταση συνοψίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

Ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον

Ενιαίος δικτυακός τόπος με ειδικές εφαρμογές για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών συμμετοχής του κοινού (άρ. 8). Διαλειτουργία με υφιστάμενες πλατφόρμες και εφαρμογές (Παράρτημα Α).

Ρυθμίσεις για τη Δημόσια Διαβούλευση (ΔΔ) (άρ. 9-24)

Ρυθμίσεις για άλλους τρόπους συμμετοχής του κοινού (άρ. 25-33)

ΔΔ στην περιβαλλοντική αδειοδότηση (άρ. 9-19)

ΔΔ σε άλλες πρόσθετες διαδικασίες (άρ. 20-22)

ΔΔ στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία (άρ. 23)

Διερευνητική διαβούλευση (άρ. 24)

Τοπικό δεσμευτικό δημοψήφισμα (άρ. 25)

Πρωτοβουλία πολιτών (άρ. 26-32)

Αίτημα περιβαλλοντικού ελέγχου (άρ. 33)

Έργα και δραστηριότητες
Γνωστοποίηση και διεκπεραίωση ΔΔ μέσω ειδικής εφαρμογής (ΕΕΕΔ). Ανάρτηση σχολίων στην ειδική εφαρμογή. Ελάχιστα χρονικά όρια για την γνωστοποίηση και τη διάρκεια της ΔΔ (Παράρτημα Β). Πρόσθετοι τρόποι συμμετοχής του κοινού στη ΔΔ.

Σχέδια και προγράμματα
Γνωστοποίηση και διεκπεραίωση ΔΔ μέσω ειδικής εφαρμογής. Ανάρτηση σχολίων στην ειδική εφαρμογή. Ελάχιστα χρονικά όρια για την γνωστοποίηση και τη διάρκεια της ΔΔ (Παράρτημα Γ). Πρόσθετοι τρόποι συμμετοχής του κοινού στη ΔΔ.

Γνωστοποίηση διοικητικών πράξεων μέσω ειδικής εφαρμογής (ΕΕΠΓ) και διεκπεραίωση ΔΔ μέσω ειδικής εφαρμογής (ΕΕΠΔΔΔ) (Παράρτημα Δ). Ελάχιστα χρονικά όρια για την γνωστοποίηση και τη διάρκεια της ΔΔ (Παράρτημα Ε).

Έννοια "σχεδιαζόμενων ρυθμίσεων" σε ΔΔ περιλαμβάνει επιπλέον ΠΝΠ, τροπολογίες, προτάσεις νόμων και προτάσεις αναθεώρησης του Συντάγματος. Ελάχιστα χρονικά όρια γνωστοποίησης και διάρκειας ΔΔ (Παράρτημα ΣΤ). Διεύρυνση δικαιώματος πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Διενέργεια ΔΔ για τη διερεύνηση προτάσεων για την επίτευξη ορισμένης πολιτικής σε περιβαλλοντικά θέματα, και τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων.

Συμπλήρωση ν. 4555/2018 για διενέργεια δημοψηφισμάτων σε επίπεδο Δήμου ή Περιφέρειας. Διεύρυνση ζητημάτων για τα οποία μπορούν να διενεργηθούν δημοψηφίσματα. Δεσμευτικός χαρακτήρας δημοψηφισμάτων για τη λήψη απόφασης ή παροχή γνωμοδότησης από τον Δήμο ή την Περιφέρεια.

Έναρξη πρωτοβουλίας από ομάδα διοργανωτών για την έκδοση κανονιστικής πράξης από αρμόδια αρχή ("Αρχή Υποδοχής"). Καταχώριση και διεκπεραίωση της πρωτοβουλίας μέσω ειδικής πλατφόρμας (ΕΕΠΠ). Συλλογή υπογραφών υποστήριξης (Παράρτημα Ζ).

Συμπλήρωση και αποσαφήνιση υφιστάμενου πλαισίου για την υποβολή καταγγελιών (Παράρτημα Η). Υποβολή καταγγελιών κεντρικά στον ειδικό δικτυακό τόπο. Ηλεκτρονική διαχείριση των καταγγελιών και δυνατότητα ενημέρωσης του αιτούντα και του κοινού, υπό προϋποθέσεις.

Διασφαλίσεις για την άσκηση δικαιωμάτων συμμετοχής του κοινού (άρ. 5-7)

Διεύρυνση δικαιώματος προσφυγής στη δικαιοσύνη (άρ. 5)

Κάλυψη κόστους διαδικασιών συμμετοχής του κοινού (άρ. 6)

Προστασία από στρατηγικές διώξεις για την αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (άρ. 7)